

دستورالعمل شماره 109926-95 بانک مرکزی ایران

حساب جای و رفع سوء اثر چک ها

www.metror.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سبک‌دلی

"اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل"

شماره: ۹۵/۱۰۹۹۲۶

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۴/۰۹

پوست:
دارد

شماره:
تاریخ:
پوست:

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی، بانک مشترک ایران - ونزوئلا و بانک بین‌المللی کیش ارسال می‌شود.

باسلام؛

احتراماً، به استحضار می‌رساند؛ بنا به رأی شماره (۵۵) مورخ ۱۳۹۵/۲/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر مغایرت برخی از بندهای "دستورالعمل حساب جاری"، موضوع بخشنامه شماره ۹۱/۵۹۹۱۲ مورخ ۱۳۹۱/۳/۸ و اصلاحیه‌های پس از آن با قانون صدور چک، بند (۶) ماده (۱۸) و ماده (۲۹) دستورالعمل یاد شده، ملغی می‌شود. بر این اساس؛

۱- از این پس رفع سوءاثر از سوابق چک‌های برگشتی صرفاً از طریق شیوه‌های موضوع بندهای (۱-۱۸) الی (۵-۱۸) و همچنین بند (۷-۱۸) ماده (۱۸) دستورالعمل یاد شده امکان پذیر می‌باشد.
۲- با ابلاغ این بخشنامه، بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی در مورد مشتریان دارای سابقه چک برگشتی، تکلیفی مبنی بر خودداری از ارائه خدمات مذکور در ماده (۲۹) یاد شده به آن‌ها ندارند و اتخاذ تصمیم در خصوص ارائه یا عدم ارائه خدمات مزبور به این قبیل مشتریان، با رعایت قوانین و مقررات مربوط از جمله ماده ۲۱ قانون صدور چک اصلاحی سال ۱۳۸۲ و با در نظر گرفتن صرفه و صلاح و همچنین میزان ریسک مترتب بر موضوع بر مبنای بررسی‌ها و اعتبارسنجی بعمل آمده، رأساً برعهده بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی مربوط می‌باشد.

در پایان ضمن ایفاد نسخه‌ای از اصلاحیه دستورالعمل حساب جاری، خواهشمند است دستور فرمایند، مراتب به قید تسریع به کلیه واحدها و شعب ذی‌ربط ابلاغ و بر حسن اجرای آن نظارت گردد. ۲۸۷۵۹۴۶/د.د

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۸۱۶

۳۲۱۵-۰۲

تهران - بلوار سروش - پلاک ۱۹۸، تلفن: ۲۹۹۵۱

کدپستی: ۳۳۱۱۱-۱۵۴۹۶، فاکس: ۶۶۷۳۵۶۷۴، سایت اینترنتی: www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل حساب جاری

بسمه تعالی

فهرست مطالب

<u>صفحه</u>	<u>عنوان</u>
۲.....	فصل اول: کلیات.....
۳.....	فصل دوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی.....
۳.....	فصل سوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی.....
۵.....	فصل چهارم: نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری.....
۵.....	فصل پنجم: فرآیند طبقه‌بندی، چاپ و توزیع دسته چک به بانک‌ها و نحوه تحویل آن به مشتری.....
۶.....	فصل ششم: شرایط عدم پرداخت وجه چک و صدور گواهی نامه عدم پرداخت.....
۷.....	فصل هفتم: نحوه رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی.....
۸.....	فصل هشتم: موارد خاص در برداشت و انتقال از حساب جاری.....
۹.....	فصل نهم: نکات لازم‌الرعايه در قرارداد حساب جاری.....
۱۱.....	فصل دهم: نحوه بستن حساب جاری و نکات مربوط به آن.....
۱۱.....	فصل یازدهم: سایر الزامات ناظر بر حساب جاری.....
۱۳.....	فصل دوازدهم: حداقل الزامات ناظر بر طراحی چک توسط بانک.....
۱۴.....	فصل سیزدهم: محرومیت‌ها و مجازات‌های انتظامی.....
۱۴.....	فصل چهاردهم: سایر موارد.....

فصل اول: کلیات

ماده ۱- در اجرای بند ۸ از ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور و با رعایت بند "الف" از ماده ۳ قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره)، ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور، قانون صدور چک و ماده ۷ از قانون مبارزه با پولشویی و به منظور ساماندهی نحوه بکارگیری حساب جاری و کاهش صدور چک های بلامحل، "دستورالعمل حساب جاری" که از این پس به اختصار "دستورالعمل" نامیده می شود، تصویب می گردد.

ماده ۲- در این دستورالعمل عبارات ذیل در معانی مشروح بکار می روند.

۱-۲- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۲-۲- بانک: مؤسسه اعتباری است که به موجب قانون تحت عنوان "بانک" فعالیت می نماید و یا تحت عنوان "بانک"، از بانک مرکزی مجوز تأسیس یا فعالیت دریافت کرده است و تحت نظارت بانک مرکزی فعالیت می نماید؛

۲-۳- حساب جاری: حسابی است که بانک براساس قرارداد منعقد شده با متقاضی، به منظور قبول سپرده قرض الحسنه جاری افتتاح می نماید. برداشت و یا انتقال از این حساب می تواند از طریق چک، دفترچه، کارت های الکترونیکی و یا سایر ابزارهای مجاز انجام پذیرد؛

۲-۴- حساب جاری مشترک: حساب جاری است که بنا به درخواست دو یا چند شخص افتتاح می شود؛

۲-۵- حساب جاری موقت: حساب جاری است که به منظور واریز سرمایه نقدی لازم برای ثبت شرکت، توسط مؤسسين "شرکت در شرف تأسیس"، افتتاح می گردد؛

۲-۶- متقاضی: شخص حقیقی یا حقوقی است که درخواست وی مبنی بر افتتاح حساب جاری به بانک ارائه می شود؛

۲-۷- مشتری: به شخص حقیقی یا حقوقی دارنده حساب جاری اطلاق می گردد؛

۲-۸- شخص خاص: شخص حقیقی دارای حداقل ۱۸ سال تمام شمسی که به تشخیص بانک بنا به دلایلی نظیر؛ عدم توانایی در خواندن و نوشتن و یا نقص عضو، نمی تواند به تنهایی نسبت به صدور چک، ظهرنویسی و ارائه آن جهت وصول اقدام نماید؛

۲-۹- سابقه چک برگشتی: اطلاعات مربوط به چک برگشتی رفع سوء اثر نشده ای است که در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی موجود می باشد؛

۱۰-۲- بدهی غیر جاری: بدهی اشخاص به بانک ها و یا مؤسسات اعتباری غیر بانکی که تعیین تکلیف نشده و کماکان در طبقه مطالبات سررسید گذشته، معوق و مشکوک الوصول قرار گرفته است؛

۱۱-۲- چک عمومی (omnibus): سند برداشتی است که توسط بانک جهت برداشت از حساب جاری مشتری، طبق شرایط خاص مقرر در این دستورالعمل، ارائه می گردد و قابلیت ظهرنویسی ندارد.

فصل دوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی

ماده ۳ - بانک می تواند با رعایت موارد زیر مبادرت به افتتاح حساب جاری برای شخص حقیقی نماید:

۱-۳- داشتن حداقل ۱۸ سال تمام شمسی یا صدور حکم رشد از دادگاه صالحه؛

۲-۳- نداشتن سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)؛

۳-۳- حصول اطمینان از رعایت مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛

۴-۳- نداشتن بدهی غیر جاری؛

۵-۳- معرفی فردی به عنوان وکیل برای شخص خاص.

تبصره - برای شخص حقیقی خارجی علاوه بر موارد فوق، داشتن گذرنامه معتبر به همراه اجازه (پروانه) اقامت دائم و یا اشتغال الزامی است.

ماده ۴ - بانک موظف است هنگام افتتاح حساب جاری برای شخص خاص ترتیبی اتخاذ نماید که موقع افتتاح

حساب، مهر شخص خاص با امضای وکیلی که مجاز به امضای چک از طرف وی است، به بانک معرفی شود. در این صورت چک های صادره از طرف شخص خاص، علاوه بر مهر وی مشتمل بر امضای معرفی شده طبق نمونه نیز خواهد بود.

تبصره - چنانچه متقاضی که به تشخیص بانک، شخص خاص محسوب می شود ادعا نماید که شخص

خاص محسوب نشده و توانایی ارائه نمونه امضاء و صدور چک را دارد، می تواند با پذیرش

مسئولیت های ناشی از صدور چک و تنظیم تعهدنامه رسمی، رأساً و بدون معرفی وکیل، اقدام به

افتتاح حساب جاری و دریافت دسته چک نماید.

فصل سوم: شرایط افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی

ماده ۵ - بانک می تواند با رعایت موارد زیر مبادرت به افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی نماید:

۵-۱- دارا بودن شرایط افتتاح حساب جاری برای اشخاص حقیقی عضو هیأت مدیره و اشخاص حقیقی که به نمایندگی از سایر اشخاص حقوقی در هیأت مدیره عضو می باشند و همچنین اشخاص حقیقی که به نمایندگی از شخص حقوقی مجاز به امضاء می باشند، به شرح مذکور در فصل دوم؛

۵-۲- شخص حقوقی باید در داخل کشور و در مرجع ثبت شرکت ها به ثبت رسیده و یا "شرکت در شرف تأسیس" باشد؛

۵-۳- ارائه مستندات مثبت، در خصوص تأسیس و همچنین اختیارات و وظایف قانونی صاحبان امضای مجاز شخص حقوقی که به موجب قوانین خاص ایجاد شده و نیاز به ثبت در مرجع ثبت شرکت ها ندارد؛

۵-۴- ارائه تأییدیه از وزارت امور خارجه برای سفارتخانه ها، سازمان ها و نهادهای بین المللی؛

۵-۵- نداشتن سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)؛

۵-۶- حصول اطمینان از رعایت مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛

۵-۷- نداشتن بدهی غیر جاری.

ماده ۶- افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی دولتی، شهرداری ها و برای آن بخش از منابع نهادهای عمومی غیردولتی که از طریق بودجه عمومی کشور تأمین می شود، در چارچوب مفاد این دستورالعمل و با رعایت مقررات مربوط به نگهداری حساب های آن ها، امکان پذیر می باشد.

ماده ۷- افتتاح حساب جاری برای شخص حقوقی خارجی صرفاً برای شعبه و یا نمایندگی آن که در مرجع ثبت شرکت ها به ثبت رسیده است، مجاز می باشد.

ماده ۸- افتتاح حساب جاری برای شعب شرکت ها باید توسط دفتر مرکزی آن ها انجام شود. متقاضی می تواند حق برداشت از حساب را به نماینده/نمایندگان خود در شعب شرکت خود، در صورت تجویز اساسنامه شرکت، تفویض نماید.

تبصره - افتتاح حساب جاری به نام نمایندگی شرکت ها باید با توجه به شخصیت نمایندگی (از نظر حقیقی یا حقوقی بودن) در چارچوب ضوابط تعیین شده در این دستورالعمل، انجام شود.

ماده ۹- افتتاح حساب جاری برای مؤسسات و نهادهایی که در مرجع ثبت شرکت ها به ثبت نرسیده اند، به استثنای مشمولین بندهای ۳-۵ و ۴-۵، مجاز نمی باشد.

فصل چهارم: نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری

ماده ۱۰ - نحوه شناسایی متقاضی افتتاح حساب جاری مطابق با مفاد قانون، آیین نامه و دستورالعمل‌های مبارزه با پولشویی می‌باشد.

فصل پنجم: فرآیند طبقه‌بندی، چاپ و توزیع دسته چک به بانک‌ها و نحوه تحویل آن به مشتری

ماده ۱۱ - طبقه‌بندی چک‌ها بر اساس هر یک از سطوح مشتریان، شیوه درخواست صدور دسته چک، نحوه استقرار و برقراری ارتباط با سامانه متمرکز بانک مرکزی به منظور هویت‌سنجی، ثبت اطلاعات و شخصی سازی، چاپ و ارسال دسته چک، مطابق با شیوه‌نامه‌ای خواهد بود که ظرف مدت شش ماه از تاریخ تصویب این دستورالعمل، به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی خواهد رسید.

تبصره - کلیه مراحل گردش چک در شبکه بانکی کشور، اعلام چک‌های مفقودی، کنترل چک‌های در گردش و واگذاری چک به بانک‌ها باید از طریق سامانه موضوع این ماده صورت پذیرد.

ماده ۱۲ - تحویل دسته چک به مشتری منوط به رعایت الزامات ذیل می‌باشد:

۱-۱۲- دریافت درخواست کتبی یا الکترونیکی مشتری یا وکیل وی برای صدور و تحویل دسته چک؛

۲-۱۲- حصول اطمینان از واجد شرایط بودن مشتری برای دریافت اولیه یا مجدد دسته چک صرفاً از طریق سامانه متمرکز موضوع ماده ۱۱ این دستورالعمل؛

۳-۱۲- ارسال دعوت‌نامه رسمی دارای شماره، تاریخ، امضاء مجاز و مهر مبنی بر دریافت دسته چک، به نشانی پستی مشتری، به منظور حصول اطمینان از صحت نشانی پستی ارائه شده توسط وی؛

۴-۱۲- تحویل دسته چک به مشتری یا وکیل وی توسط بانک، پس از اخذ دعوت‌نامه ارسالی و احراز هویت وی.

تبصره - بانک می‌تواند بر اساس ضوابطی که مفاد آن را قبلاً به تأیید بانک مرکزی می‌رساند، برخی مشتریان معتبر خود را از رعایت کامل مفاد بند های ۳-۱۲ و ۴-۱۲ مستثنی نماید. در ضوابط مورد اشاره باید ویژگی‌های "مشتری معتبر" به طور کامل تبیین گردد.

ماده ۱۳ - اعطای دسته چک برای "حساب جاری موقت" مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۴ - تحویل دسته چک به مشتری دارای سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل)، بدهی غیرجاری و یا مشمولین موضوع ماده ۷ قانون صدور چک، ممنوع است.

ماده ۱۵ - تحویل دسته چک به مشتری که حساب جاری وی به موجب دستور مرجع قضایی مسدود شده، مجاز نمی‌باشد.

ماده ۱۶ - تحویل دسته چک جدید منوط به بازگشت حداقل $\frac{4}{5}$ از برگه‌های آخرین دسته چک مشتری، اعم از صادر شده یا ابطال شده، به بانک خواهد بود. کنترل‌های مربوط به این موضوع صرفاً از طریق سامانه متمرکز موضوع ماده ۱۱ این دستورالعمل امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل ششم: شرایط عدم پرداخت وجه چک و صدور گواهی نامه عدم پرداخت

ماده ۱۷ - بانک در موارد ذیل، مجاز به پرداخت وجه چک نبوده و با درخواست دارنده چک موظف به صدور گواهی نامه عدم پرداخت می‌باشد:

۱-۱۷- عدم کفایت موجودی حساب جاری

۲-۱۷- عدم انطباق امضای مندرج در چک با امضای معرفی شده توسط مشتری یا وکیل وی؛

۳-۱۷- تشخیص هرگونه مغایرت در مندرجات چک در چارچوب قوانین و مقررات مربوط؛

۴-۱۷- صدور دستور عدم پرداخت توسط مشتری یا ذینفع یا قائم مقام قانونی وی، در چارچوب

ماده ۱۴ قانون صدور چک؛

۵-۱۷- بسته بودن حساب جاری یا انسداد بخشی از/تمامی موجودی آن (به گونه‌ای که امکان

پرداخت وجه چک بطور کامل میسر نباشد) به موجب قانون، دستور مرجع قضایی یا به

دستور مشتری؛

۶-۱۷- قلم خوردگی در متن چک (در صورت فقدان ظهرنویسی مرتبط با تصحیح قلم خوردگی)؛

۷-۱۷- سایر موارد به موجب قوانین و مقررات موضوعه.

تبصره - چنانچه حساب جاری که عهده آن چک صادر شده است دارای موجودی کافی و یا قابل برداشت

نباشد، بانک موظف است در صورت درخواست دارنده چک، اقدام به پرداخت موجودی قابل

برداشت نموده و برای باقی مانده آن، گواهی نامه عدم پرداخت صادر نماید. چک مزبور نسبت به

مبلغی که پرداخت نگردیده، بی محل محسوب و گواهی نامه عدم پرداخت بانک در این مورد برای

دارنده چک، جانشین اصل چک خواهد بود.

فصل هفتم: نحوه رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی

ماده ۱۸ - نحوه رفع سوء اثر از سوابق چک‌های برگشتی به یکی از طرق زیر صورت می‌پذیرد:

۱-۱۸- تأمین موجودی: مشتری مبلغ کسری موجودی را به حساب جاری خود واریز و پس از دریافت

مبلغ مزبور توسط ذی نفع چک، بانک نسبت به رفع سوء اثر از سابقه چک برگشتی (مطابق

بند ۲-۹ این دستورالعمل) اقدام می‌نماید؛

۲-۱۸- ارائه لاشه چک برگشتی: مشتری لاشه چک برگشتی را به بانک ارائه و بانک در قبال آن به

وی رسید تحویل می‌نماید؛

۳-۱۸- رایحه رضایت‌نامه محضری ذی نفع چک به بانک: در صورت عدم امکان رایحه لاشه چک برگشتی

به بانک بنا به دلایلی نظیر مفقود شدن، به سرقت رفتن و سوختن، ذی نفع چک (شخصی

که گواهی‌نامه عدم پرداخت وجه چک به نام او صادر شده است)، می‌تواند با حضور در

دفترخانه اسناد رسمی، ضمن اذعان به عدم واگذاری چک به ثالث، رضایت خود را نسبت به

مشتری اعلام نماید. در این صورت، بانک با دریافت رضایت‌نامه مزبور، نسبت به رفع

سوء اثر از چک مورد نظر اقدام می‌نماید.^۱

تبصره: چنان چه ذی نفع چک، شخص حقوقی دولتی و یا نهاد عمومی غیردولتی باشد، می‌تواند با رایحه نامه

رسمی، رضایت خود را اعلام نموده و بانک با دریافت رضایت‌نامه مزبور، نسبت به رفع سوء اثر از

چک مورد نظر اقدام می‌نماید.^۲

۴-۱۸- واریز مبلغ چک به حساب جاری و مسدود نمودن آن به مدت ۲۴ ماه: چنانچه ارائه لاشه چک و یا

رضایت‌نامه محضری ذی نفع به بانک امکان پذیر نباشد، مشروط به آن که حساب جاری

مشتری نزد شعبه مفتوح و توسط مراجع قضایی مسدود نشده باشد، مشتری می‌تواند با

واریز معادل کسری موجودی به حساب جاری خود، درخواست مسدود شدن وجه مزبور را

برای پرداخت چک برگشتی ذی ربط تا زمان تعیین تکلیف قطعی چک برگشتی و یا حداکثر

به مدت ۲۴ ماه، به بانک ارائه و سپس بانک نسبت به رفع سوء اثر از سابقه چک برگشتی

(مطابق بند ۲-۹ این دستورالعمل) اقدام می‌نماید. در این شرایط بانک موظف است ظرف

۱- اصلاح شده بر اساس بند ۵ از یک هزار و یک صد و هشتاد و دومین صورت جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ شورای پول و اعتبار.

۲- اصلاح شده بر اساس بند ۵ از یک هزار و یک صد و هشتاد و دومین صورت جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ شورای پول و اعتبار.

پنج روز کاری، طی نامه‌ای تأمین وجه چک را به اطلاع شخصی که گواهی نامه عدم پرداخت به نام وی صادر شده است، برای مراجعه به بانک و دریافت وجه چک، برساند؛

۱۸-۵- ارائه حکم قضایی مبنی بر رفع سوء اثر از سوابق چک برگشتی؛

تبصره - مقررات مذکور در این بند، به تمامی چک‌های برگشتی موجود در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی تسری می‌یابد.

۱۸-۶- رایه نامه از مرجع ثبتی ذیصلاح موضوع ماده ۱۸۳ "آیین‌نامه اجرای مفاد اسناد رسمی لازم‌الاجرا

و طرز رسیدگی به شکایت از عملیات اجرایی" مبنی بر اجرای چک (با ذکر مشخصات اصلی چک) و لزوم رفع سوء اثر از آن.^۳

ماده ۱۹ - در صورتی که مشتری ظرف مدت ده روز کاری پس از برگشت خوردن چک، اقدام به تأمین کسری موجودی حساب جاری یا ارائه لاشه چک یا رضایت‌نامه محضری از ذی نفع چک ننماید، بانک موظف است اقدام به ارسال اطلاعات مربوط به گواهی نامه عدم پرداخت به سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی نماید.

ماده ۲۰ - بانک مکلف است بنا به درخواست مشتری و به منظور آگاهی وی از سوابق چک‌های برگشتی خود در سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، اقدام به ارائه صورت کامل تعداد و مشخصات چک‌های برگشتی وی نماید.

فصل هشتم: موارد خاص در برداشت و انتقال از حساب جاری

ماده ۲۱ - برداشت و انتقال از "حساب جاری موقت" با هیچ یک از ابزارهای پرداخت امکان پذیر نمی‌باشد. پس از ثبت شرکت و ارائه روزنامه رسمی حاکی از ثبت شرکت، بانک موظف به پرداخت وجوه حساب مزبور به صاحبان امضای مجاز شرکت ثبت شده و بستن حساب جاری موقت می‌باشد.

تبصره - در صورت عدم ثبت شرکت، استرداد وجوه به مؤسسين و پذیره نویسان با رعایت مفاد ماده ۱۹ لایحه اصلاحی قانون تجارت امکان پذیر است.

ماده ۲۲ - برداشت از حساب جاری با استفاده از "چک عمومی" صرفاً در صورت تحقق تمامی شرایط ذیل و حداکثر به تعداد یک دفعه در طول مدت یک سال مجاز است:

۳- اصلاح شده بر اساس بند ۵ از یک هزار و یک صد و هشتاد و دومین صورت جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۲۴ شورای پول و اعتبار.

۲۲-۱- مشتری، دسته چک خود را همراه نداشته باشد و استفاده از دیگر ابزارهای برداشت مجاز

نیز امکان پذیر نباشد؛

۲۲-۲- منع قانونی جهت برداشت از حساب جاری وجود نداشته باشد؛

۲۲-۳- تقاضای برداشت از حساب جاری صرفاً توسط مشتری یا وکیل وی و به صورت حضوری

ارائه شود؛

۲۲-۴- شناسایی مشتری به طور دقیق و در چارچوب مقررات مربوط انجام شود؛

ماده ۲۳ - در موارد قهری و اضطراری، برداشت و انتقال از حساب جاری به موجب قوانین و مقررات موضوعه

انجام می شود.

فصل نهم: نکات لازم الرعایه در قرارداد حساب جاری

ماده ۲۴ - قرارداد حساب جاری باید حداقل، موارد زیر را در برگیرد:

۲۴-۱- مسئولیت های صاحب/صاحبان حساب درخصوص به هنگام نمودن اطلاعات ضروری (از

جمله اطلاعات لازم برای شناسایی کافی و دسترسی به وی/آن ها مانند تغییر نشانی و

شماره تلفن)؛

تبصره - آدرس و کدپستی مشتری، موجود در سازمان ثبت احوال کشور (پایگاه اطلاعات جمعیتی کشور)

یا سازمان ثبت اسناد و املاک کشور، ملاک بانک برای ارسال ابلاغیه ها، مکاتبات و نیز

گواهی نامه عدم پرداخت چک خواهد بود.

۲۴-۲- مسئولیت های صاحب/صاحبان حساب در قبال حفظ و نگهداری از دسته چک دریافتی و

اقداماتی که در صورت مفقود شدن یا به سرقت رفتن آن، به عهده صاحب/صاحبان

حساب و یا وکیل وی/آن ها می باشد؛

۲۴-۳- شرایط لازم برای صدور دسته چک، مندرج در مواد ۱۳ الی ۱۶ این دستورالعمل؛

۲۴-۴- وظایف بانک در مورد تشخیص اصالت چک و شناسایی دارنده آن (در چارچوب مقررات

جاری)، هنگام پرداخت وجه چک؛

۲۴-۵- بانک ملزم به پرداخت وجه چک، حداکثر تا میزان موجودی حساب جاری می باشد. مشتری

به موجب این قرارداد بانک را موظف نمود، در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری وی،

از موجودی قابل برداشت مشتری در سایر حساب های وی (به استثنای حساب های

مشترک با سایر اشخاص) به ترتیب اولویت از سپرده جاری (برای اشخاص حقوقی)،
قرض الحسنه پس انداز، سرمایه گذاری کوتاه مدت و سرمایه گذاری بلندمدت، در همان
بانک برداشت و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت تمامی مبلغ چک و در صورت
عدم کفایت، قسمتی از وجه آن، اقدام نماید.

تبصره ۱- در صورت نبود وجه کافی در حساب جاری مشترک، بانک موظف است از موجودی قابل برداشت
حساب های شخصی هر یک از صاحبان حساب مشترک (مطابق با مفاد قرارداد حساب جاری
مشترک و در صورتی که در قرارداد اشاره نشده باشد به صورت متنصفاً) در همان بانک برداشت
و نسبت به تأمین وجه مورد نیاز برای پرداخت مبلغ چک اقدام نماید.

تبصره ۲- بانک می تواند بابت ارائه خدمات موضوع این بند، کارمزد جداگانه ای از مشتری اخذ نماید.

۲۴-۶- شرایط ذکر شده در فصل ششم این دستورالعمل که به موجب آن بانک باید از پرداخت
بخشی از / تمامی وجه چک خودداری نماید؛

۲۴-۷- اخذ رضایت از مشتری مبنی بر این که بانک مرکزی، در چارچوب بند ۲۷-۷ این
دستورالعمل، مجاز است اطلاعات مربوط به سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹ این
دستورالعمل) مشتری را در اختیار دیگران قرار دهد و مشتری حق هرگونه اعتراضی را در
این خصوص از خود سلب می کند؛

۲۴-۸- شرایط انسداد بخشی از/تمامی موجودی حساب، غیرفعال نمودن و همچنین بستن
حساب؛

۲۴-۹- شرایط ناظر بر چگونگی برداشت و انتقال از حساب جاری، موارد خاص در برداشت،
برداشت و انتقال از حساب جاری مشترک، بستن و تقسیم موجودی حساب بین صاحبان
آن در صورت مسدود شدن حساب به موجب دستور مراجع قضایی، فوت، حجر یا
ورشکستگی هر یک از آن ها؛

۲۴-۱۰- شرایطی که به موجب آن، بانک مجاز به افشای اطلاعات هویتی فرد یا افرادی است که
چک را ظهرنویسی نموده اند؛

۲۴-۱۱- تبیین مقررات خاص حاکم بر حساب جاری ارزی؛

۲۴-۱۲- شیوه ارائه یا ارسال صورت حساب برای مشتری و مقاطع زمانی آن؛

۲۴-۱۳- نحوه رفع مغایرت های احتمالی موجود در صورت حساب؛

- ۲۴-۱۴- شیوه اطلاع رسانی مشتری به بانک در خصوص تغییرات اعضای هیأت مدیره و صاحبان امضای مجاز و یا عزل یا استعفا و کیل و نیز اعمال هرگونه تغییر در حدود اختیارات وی؛
- ۲۴-۱۵- نحوه اطلاع رسانی به مشتری در صورت هرگونه اشتباه بانک در انتقال وجوه به حساب وی و تعیین مهلت زمانی، که در هر صورت کمتر از سه روز کاری نخواهد بود، برای تأدیه این وجوه و همچنین شیوه استرداد وجوه مزبور در صورت استتکاف مشتری از تأدیه آن؛
- ۲۴-۱۶- تبیین این موضوع که در صورت ورشکستگی یا انحلال بانک، بازپرداخت مانده حساب جاری مشتری مطابق با مقررات صندوق ضمانت سپرده‌ها خواهد بود؛
- ۲۴-۱۷- ضرورت آگاهی متقاضی از مفاد قانون صدور چک و اصلاحیه‌های پس از آن؛
- ۲۴-۱۸- مسئولیت مشتری در قبال چک‌های در گردش در صورتی که مشتری اقدام به بستن حساب جاری خود نماید؛
- ۲۴-۱۹- قرارداد منعقد، در هر زمان از قوانین و مقررات جاری آن زمان تبعیت می‌نماید.

فصل دهم: نحوه بستن حساب جاری و نکات مربوط به آن

- ماده ۲۵- بانک ملزم است در موارد ذیل نسبت به بستن حساب جاری مشتری اقدام نماید:
- ۲۵-۱- تحقق مفاد ماده ۲۱ قانون صدور چک؛
- ۲۵-۲- دریافت درخواست مکتوب مشتری یا وکیل وی مبنی بر بستن حساب جاری.
- تبصره- مسئولیت ناشی از وجود چک‌های در گردش مشتری بر عهده وی می‌باشد.
- ماده ۲۶- در صورت بسته شدن حساب جاری مشتری، بانک موظف است بنا به درخواست وی، مبالغ احتمالی واریزی به این حساب را به حساب معرفی شده دیگری در همان بانک واریز نماید.

فصل یازدهم: سایر الزامات ناظر بر حساب جاری

- ماده ۲۷- بانک موظف است الزامات ذیل را در خصوص حساب جاری رعایت نماید:
- ۲۷-۱- به منظور مدیریت مؤثر مخاطراتی که ممکن است از ناحیه حساب جاری متوجه بانک شود، بانک مکلف است الزامات مذکور در قانون و آیین‌نامه مبارزه با پولشویی، دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های مرتبط با آن و همچنین موارد مربوط به "آئین‌نامه مدت و طرز نگاهداری اوراق بازرگانی، اسناد و دفاتر بانک‌ها" و "مدیریت ریسک" را به‌طور دقیق رعایت نماید؛

۲۷-۲- شرایط قرارداد و کارت نمونه امضاء باید در حضور متصدی افتتاح حساب جاری به امضای

متقاضی یا وکیل وی رسانده شود؛

۲۷-۳- خسارات ناشی از عملکرد اشتباه بانک در خصوص واریز وجوه به حساب مشتری، از زمان

واریز تا هنگام ابلاغ واقعی به وی، مطابق قانون آیین دادرسی مدنی، با احتساب مهلت

مقرر در متن ابلاغیه برای برگشت وجوه، متوجه بانک می‌باشد؛

۲۷-۴- کارمزد صدور دسته چک و چک عمومی، انسداد حساب، صدور گواهی نامه عدم پرداخت

چک، رفع سوءاثر و موضوع تبصره ۲ بند ۲۴-۵ این دستورالعمل، به موجب مقررات صادره

از سوی بانک مرکزی تعیین می‌شود؛

۲۷-۵- سایر ابزارهای برداشت از حساب جاری باید به تصویب بانک مرکزی برسد؛

۲۷-۶- بانک مرکزی موظف به استقرار سامانه اطلاعاتی برای ثبت اطلاعات چک برگشتی

می‌باشد و بانک ملزم است که اطلاعات گواهی نامه عدم پرداخت چک برگشتی را مطابق با

ضوابط اعلام شده توسط بانک مرکزی، به سامانه اطلاعاتی فوق ارسال کند؛

تبصره - در صورت صدور گواهی نامه عدم پرداخت برای اشخاص حقوقی، بانک موظف است علاوه بر

ارسال اطلاعات مربوط به شخص حقوقی به سامانه اطلاعاتی بانک مرکزی، اطلاعات مربوط به

امضاءکنندگان چک برگشتی را نیز به سامانه مذکور ارسال نماید.

۲۷-۷- بانک مرکزی ظرف مدت یک سال از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، شیوه نامه

اجرایی برقراری نظام استعمال همگانی در خصوص سابقه چک برگشتی (مطابق بند ۲-۹

این دستورالعمل) را تدوین و ترتیبات موردنیاز برای اجرای این نظام را فراهم می‌سازد؛

۲۷-۸- حداقل موجودی برای افتتاح حساب جاری توسط هیأت مدیره هر بانک و حداکثر برای هر

دو سال یکبار، تعیین می‌گردد؛

۲۷-۹- بانک هنگام پرداخت وجه چک، ملزم به رعایت مقررات مبارزه با پولشویی در خصوص

احراز هویت ارائه دهنده چک می‌باشد و باید شماره ملی، شناسه ملی یا شماره اختصاصی

اتباع خارجی ارائه دهنده چک را در سامانه‌های اطلاعاتی خود ثبت نماید؛

۲۷-۱۰- بانک مجاز به افتتاح و نگهداری بیش از یک حساب جاری ریالی برای هر شخص حقیقی

نمی‌باشد؛

تبصره - بانک موظف است ظرف یک سال از لازم الاجراء شدن این دستورالعمل، تمامی حساب‌های جاری موضوع این بند را شناسایی و پس از اطلاع مکتوب به مشتری، تا زمان تعیین تکلیف حساب‌های جاری مازاد، در مرحله اول از اعطای دسته چک جدید به حساب‌های جاری مازاد، خودداری کرده و در مرحله بعد، نسبت به انسداد حساب‌های جاری مازاد اقدام نماید. مشتری موظف به تعیین حساب‌های جاری مازاد خود در هر بانک می‌باشد و در صورت استتکاف از انجام مقررات این تبصره، بانک مکلف است رأساً اقدام به تعیین حساب‌های جاری مازاد مشتری نماید.

۲۷-۱۱- بانک موظف است به منظور رعایت مفاد این دستورالعمل، نسبت به طراحی و ایجاد کنترل‌های داخلی لازم اقدام نماید.

۲۷-۱۲- از تاریخ لازم الاجراء شدن این دستورالعمل، بانک باید هنگام ارائه دسته چک به مشتری، مفاد این دستورالعمل را به اطلاع وی رسانده و قرارداد جدید منعقد و یا به قرارداد قبلی الحاقیه منضم نماید. در صورت استتکاف مشتری در پذیرش انعقاد قرارداد جدید، بانک موظف است از اعطای دسته چک به مشتری خودداری کند.

۲۷-۱۳- بانک‌ها موظفند ظرف مدت شش ماه پس از لازم الاجراء شدن این دستورالعمل، حساب‌های جاری غیرمتمرکز (سنتی) خود را به طور کامل غیرفعال نمایند و صرفاً حساب‌های جاری متمرکز مورد استفاده مشتریان قرار گیرد.

فصل دوازدهم: حداقل الزامات ناظر بر طراحی چک توسط بانک

ماده ۲۸- در طراحی برگه‌های چک، رعایت نکات زیر الزامی می‌باشد:

۲۸-۱- قید کلمه «چک» بر روی برگه چک؛

۲۸-۲- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک برای درج تاریخ صدور؛

۲۸-۳- درج نام بانک محال‌علیه؛

۲۸-۴- درج نام شعبه بانک محال‌علیه و کد شعبه؛

۲۸-۵- درج شماره سریال برگه چک؛

۲۸-۶- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک جهت درج مبلغ چک (به حروف)؛

۲۸-۷- در نظر گرفتن محلی بر روی برگه چک جهت درج مبلغ چک (به عدد)؛

۲۸-۸- درج عبارت "در وجه" به شماره ملی "بر روی برگه چک؛
به شناسه ملی
به شماره اختصاصی اتباع خارجی

۲۸-۹- درج عبارت "به حواله کرد":

۲۸-۱۰- درج شماره حساب و شناسه حساب بانکی ایران (شبا):

۲۸-۱۱- درج نام و نام خانوادگی و شماره ملی برای شخص حقیقی؛

۲۸-۱۲- درج نام و شناسه ملی برای شخص حقوقی؛

۲۸-۱۳- درج عبارت "امضای مشتری یا وکیل وی":

۲۸-۱۴- نقش تمبر مالیاتی هر برگه چک.

تبصره - نحوه طراحی موارد فوق و مشخصات فنی چک ها، مطابق با شیوه نامه ای خواهد بود که ظرف سه ماه از ابلاغ این دستورالعمل به تصویب هیأت عامل بانک مرکزی می رسد.

فصل سیزدهم: محرومیت ها و مجازات های انتظامی

ماده ۲۹ - بانک موظف به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل بوده و در صورت تخلف، مشمول مجازات های انتظامی موضوع ماده ۴۴ قانون پولی و بانکی کشور می گردد. در هر صورت مسئولیت عدم رعایت یا تخطی از مقررات این دستورالعمل با هیأت مدیره هر بانک است.

فصل چهاردهم: سایر موارد

ماده ۳۰ - بانک ها موظف هستند طی یک سال پس از لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، هر شش ماه یک بار، گزارش عملکرد خود در اجرای این دستورالعمل را به طور مشروح به بانک مرکزی ارسال نمایند. بانک مرکزی نیز موظف است یک سال پس از لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، گزارش عملکرد بانک ها در اجرای این دستورالعمل را به شورای پول و اعتبار ارائه دهد.

ماده ۳۱ - از تاریخ لازم الاجراء شدن این دستورالعمل، مقررات مغایر با آن از جمله بخشنامه های ذیل منسوخ اعلام می گردد:

۱- بخشنامه شماره نب/۵۲۳۴ مورخ ۱۳۶۱/۱۰/۲۱

۲- بخشنامه شماره ۳۵/۱۰۹۷ مورخ ۱۳۷۳/۵/۲۲

۳- بخشنامه شماره ۵۲۹۱ مورخ ۱۳۷۹/۹/۲۶

۴- بخشنامه شماره طب/۲۰۰۰ مورخ ۱۳۷۹/۵/۲۵

۵- بخشنامه شماره نت/۲۳۲۰ مورخ ۱۳۷۸/۴/۱۲

۶- بخشنامه شماره ۹۰۵۹ مورخ ۱۳۷۶/۱۲/۱۲

- ۷- بخشنامه شماره ۴۷۰۴ مورخ ۱۳۷۹/۸/۳۰
- ۸- بخشنامه شماره ۴۰۳۷ مورخ ۱۳۷۹/۷/۱۹
- ۹- بخشنامه شماره ۸۷۲۹ مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۲۱
- ۱۰- بخشنامه شماره ۹۳۲۳ مورخ ۱۳۷۵/۱۱/۳۰
- ۱۱- بخشنامه شماره ۳۵/۱۰۳۱ مورخ ۱۳۷۳/۳/۱۳
- ۱۲- بخشنامه شماره ۳۵/۱۶۱۳ مورخ ۱۳۷۲/۹/۲۳
- ۱۳- بخشنامه شماره ۳۵/۱۶۰۰ مورخ ۱۳۷۲/۹/۱
- ۱۴- بخشنامه شماره ۳۵/۱۸۵۹ مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۳
- ۱۵- بخشنامه شماره نب/۴۶۰۴ مورخ ۱۳۶۸/۱۲/۷
- ۱۶- بخشنامه شماره نب/۱۹۲۵ مورخ ۱۳۶۷/۵/۱۵
- ۱۷- بخشنامه شماره ۲۵/ ۳۱۸۷ مورخ ۱۳۶۳/۷/۱۷
- ۱۸- بخشنامه شماره نب/۸۵۳ مورخ ۱۳۸۴/۲/۲۹
- ۱۹- بخشنامه شماره نب/۴۲۵ مورخ ۱۳۸۴/۲/۵
- ۲۰- بخشنامه شماره نب/۲۷۱۷ مورخ ۱۳۸۵/۵/۴
- ۲۱- بخشنامه شماره طب/۶۰۹ مورخ ۱۳۸۴/۴/۲۴
- ۲۲- بخشنامه شماره طب/۴۲۸۹ مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۷
- ۲۳- بخشنامه شماره طب/۹۹۹ مورخ ۱۳۸۲/۳/۱۱